

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

**Кафедра богослов'я та суспільствознавчих дисциплін
імені Академіка УАН Івана Луцького**

**Робоча програма навчальної дисципліни
Філософська етика**

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА
Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 041 «Богослов'я»

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького гуманітарного факультету університету 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
кандидат філософських наук,
ліценціат теології
_____ О.І. Савчук
30.серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою викладання даної дисципліни є використання сучасних філософсько-культурологічних теорій, міждисциплінарних підходів для формування у майбутніх богословів знання про специфіку етики як філософсько-гуманітарної науки, її основної проблематики, базових понять та категорій, індивідуальних різновидів, з'ясування її значення для сучасного життя людини, суспільства, світу тощо.

Результати навчання. В результаті вивчення даної дисципліни студенти повинні:

знати механізми формування і функціонування моральної культури на рівнях свідомості, діяльності, моральних відносин; зміст понять: добро і зло, моральна норма, свобода і відповідальність, честь і гідність, совість і обов'язок, щастя і насолода, страждання і співстраждання, альтруїзм, толерантність.

вміти застосовувати їх на практиці, у повсякденному житті, діловому спілкуванні, побуті, виробити власну модель моральної поведінки, слідуючи найкращим, найбільш переконливим і сприйнятним для нього зразкам моральної поведінки

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студенти розпочинають, прослухавши такі навчальні дисципліни як «Психологія», «Філософія», «Історія філософії», «Основи культурології», «Історія української культури», «Релігієзнавство», «Морфологія культури».

Опис навчальної дисципліни «Філософська етика»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 04 «Богослов'я»	Фундаментальна та професійно орієнтована
Модулів – 2	Спеціальність 041 «Богослов'я»	<i>Рік підготовки перший</i>
Загальна кількість годин – 90		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітній ступінь: бакалавр	<i>Семестр: другий</i>
		<i>Лекцій – 18 год.</i>
		<i>Семінарських занять – 18 год.</i>
		<i>Самостійна робота – 24 год.</i>
		<i>ПК: 30 год.</i>
		<i>Вид контролю: іспит</i>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) написанням есе;
- 3) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання студентів на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студента на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність студентів, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових

понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

- **Наочні методи**

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

- **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи.

Поточний контроль знань

Лекції: Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу, а також інтерактивні форми участі студентів в обговоренні дискусійних питань. Відвідування лекцій для студентів є бажаним.

Семінарські заняття: Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: усна презентація самостійно опрацьованого фрагменту навчальної дисципліни або порівняльний аналіз ціннісних світів різних культурних територій, народів, особливостей їх ментальності, етно-національних характеристик, самостійна домашня робота у вигляді письмової презентації/есе на задану тему, участь у дискусії. Студенти заохочуватимуться до критичного аналізу праць українських та зарубіжних філософів, культурологів з проблем культурного регіоналізму, до розвитку навичок логічного мислення, інтерпретації та операціоналізації понять. Будуть підтримуватися наукові дискусії та обговорення, презентації власних ідей і точок зору, постановка проблемних питань і пошук відповідних розв'язань. Найвище будуть поціновуватися самостійні творчі виступи з елементами компаративістики, оригінальні за характером письмові есе, вміння науково коректно аналізувати і зіставляти різні погляди та доказово обстоювати свою власну позицію.

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях. Оцінювання знань студентів на семінарському занятті проводиться в декілька етапів. На підготовчому етапі викладач інформує студентів про форми роботи та про необхідність обрання власної теми презентації (усної чи письмової), надає старості групи форму для заповнення, в якій студентами робляться відповідні записи стосовно теми їхнього вибору. Кожне семінарське заняття передбачає вступне слово викладача з виокремленням основних проблем теми заняття. Студенти за задалегідь заданим планом готують усні презентації фрагментів першоджерел на задану тематику або письмові роботи у вигляді есе з їхнім наступним розглядом на занятті. В обговоренні презентацій під час дискусії приймають участь усі студенти групи, що мають задалегідь ознайомитися із зазначеними текстами першоджерел, які розміщені в читанці до курсу. Сумарно за свою презентацію та участь у дискусіях студент може одержати 20 балів. Кожен студент зобов'язаний проявити активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при визначенні рейтингової оцінки за семестр. Пропущене з

поважних причин заняття студент може «відпрацювати» у формі, обраній викладачем та кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на рейтингову оцінку студента.

Модульний контроль. Упродовж семестру будуть проведені дві модульні контрольні, кожна з яких оцінюватиметься за 15-бальною системою. Максимальна кількість балів за цей вид роботи – 30 балів.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю протягом семестру студент отримав менше 31 бала, то він не допускається до іспиту і вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти екзамен за талоном № 2, але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Етика як філософська теорія моралі

Мораль як об'єкт етики. Предмет і завдання етики. Поняття моралі, її сутність, структура, функції. Культурно-історичний зміст моралі .

Тема 2. Історія етики

Етична думка стародавнього Китаю та Індії. Антична етика. Особливості християнської етики та її місце в історії етичних вчень. Етика західноєвропейського середньовіччя. Європейська етика Нового часу. Етика ХХ ст. Основні лінії розвитку української етичної думки.

Тема 3. Загальні моральні поняття

Добро та зло. Обов'язок та совість. Справедливість. Свобода і відповідальність. Добродійність. Основні категорії етики.

Тема 4. Моральне життя людини

Щастя і страждання. Проблема сенсу людського життя. Милосердя і любов. Особливості морального розвитку людства. Моральні вчення релігійних вчителів людства. Історичні типи моральності. Моральне удосконалення людини.

Тема 5. Мораль. Культура. Суспільство

Мораль і національна культура. Економіка, політика і моральність сучасного цивілізованого суспільства. Аксиологічні виміри морального життя людини. Культура морального спілкування

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього го	Л	С	ПК	Інд.	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7
М о д у л ь 1						
<i>Змістовий модуль 1. Пропедевтика філософії релігії</i>						
<u>Тема 1.</u> Етика як філософська теорія моралі. Мораль як об'єкт етики	13	4	4			5
<u>Тема 2.</u> Історія етики	13	4	4			5
<u>Тема 3.</u> Загальні моральні поняття.	13	4	4			5
<u>Тема 4.</u> Моральне життя людини	12	3	3			5
<u>Тема 5.</u> Мораль. Культура. Суспільство.	10	3	3			4
<u>ПК</u>				30		
Усього годин	90	18	18			24

Рекомендована література:

1. Адорно Т. Проблемы философии морали. – М., 2000.
2. Гусейнов А. А., Апресян Р. Этика. М., 1998.
3. Гусейнов А. А., Ирритц Г. Краткая теория этики. - М., 1987.
4. Дробницкий О. Г. Моральная философия. – М., 2002.
5. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: підручник. – К., 1999.
6. Зеленкова И. Л. Основы этики. – Минск, 1998.
7. Зеленкова И. Л., Беляева Е. В. Этика. – Минск, 2000.
8. Зеленкова И. Л. Этика: тексты, комментарии, иллюстрации. – Минск, 2001.
9. Золотухина-Аболина Е. В. Современная этика: Учебное пособие для студентов вузов – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2003.
10. Иванов В. Г. История этики древнего мира. – СПб, 1998.
11. Иванов В. История этики средних веков. Л., 1989.
12. Лук М. І. Етичні ідеї в філософії України другої половини ХІХ – поч. ХХ ст. – К., 1993.
13. Малахов В. Етика: Курс лекцій. Навч. Посібник. – К., 2006.
14. Мовчан В. Етика: Навч. посібник. – Львів, 2007.

- 15.Нападиста В. Г. Історія етики в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): навч. Посібник. – К., 2004.
- 16.Сінькевич О. Б. Етика. Курс лекцій. Львів, 1999.
- 17.Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах: Навч. Посібник. К., 1998.
- 18.Етика Навч. Посібник /Т. Г. Аболіна, В.В Єфименко та ін. – К., К., 1992.
- 19.Этика: Учебник для студентов философских вузов /А. А. Гусейнов, Е. Л. Дубко, С. Ф. Анисимов и др. – М., 1999.
- 20.Этика. Энциклопедический словарь /Под ре. Р. Г. Апресяна и А. А. Гусейнова. – М., 2001.

Підручники, навчальні посібники,

1. Малахов В. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. (3 підр., кабінет мистецтв) .
2. Мовчан В. Етика: Навч. посібник. – Львів, 2005. – (5 підр., кабінет мистецтв).
3. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: Підручник. – К., 1999. (2 підр., кабінети мистецтв і філософії).
4. Гусейнов А.А., Апресян Р. Этика. – М., 1998. (1 підр., кабінет мистецтв).
5. Гусейнов А.А., Иррилиц Г. Краткая история этики. – М., 1987. (2 підр., кабінет мистецтв)
6. Зеленкова И. Л., Беляева Е. В. Этика. – Минск, 2000. – (2 підр., кабінет мистецтв)
7. Гільдебранд Д. Етика. – Львів. Видавництво УКУ, 2002. – 445 с. (2 підр., кабінет мистецтв).
8. Этика: Учебник / Под общ. ред. А.А. Гусейнова и Е.Л. Дубко. – М., 1999. (2 підр., кабінет мистецтв).
9. Шендрик С. М., Ярошенко Т. М.. Комплексна програма з курсу «Етика» для студентів філософського факультету. – Львів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 35 с.
- 10.Шендрик С. М., Ярошенко Т. М.. Плани семінарських занять з курсу «Етика» для студентів філософського факультету. – Львів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 25 с.
- 11.Читанка «ЕТИКА» / доц. Ярошенко Т.М. (1)
12. Шендрик С. М., Ярошенко Т. М. Комплексна програма курсу «Етика» для студентів філософського факультету»// «Культурологія: навчально-методичний комплекс: напрям підготовки 0201-культура, спеціальність культурологія (6.020101; 7.020101; 8.020101): Навч.-методич. Посібник /Упоряд.: В. П.Мельник, М.В. Кашуба, А. В. Яртись та ін., / За ред.. д-ра філос. Наук, проф.. В. П. Мельника. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008 р. – С. 108-131.